

*«Є край такий, що на легенду схожий,
На казку, що в століття порина.
На цій землі – благословення Боже:
Одещина – моя ти сторона!»*

27 лютого – День утворення Одеської області

27 лютого 1932 року у складі Української РСР була утворена Одеська область. **У 1956 році** до неї була приєднана територія колишньої Ізмаїльської області.

Сучасна Одещина – стратегічно важливий регіон, що забезпечує інтеграцію України у світовий простір, з високорозвиненими сільським господарством, енергетичною, транспортною, науково-виробничою, торговельною та культурно-освітньою сферами.

Західне Причорномор'я має стародавню історію. У глибокій старовині його послідовно заселяли племена киммерійців, скіфів, сарматів. Через Північне Причорномор'я проходив шлях «з варяг в греки». Перші поселення на території сучасної Одеської області з'явилися в Наддністрянщині наприкінці пізнього палеоліту. В VII-II ст. до н.е. причорноморські степи населяли іраномовні племена скіфів, що мігрували зі сходу. В VI ст. до н.е. тут з'являються греки-переселенці, які заснували безліч поселень, найбільш відомі з яких Тіра і Ніконій, що знаходились на протилежних берегах Дністровського лиману. В I–III ст. північно-західне Причорномор'я завоювали римляни, на зміну яким з північного заходу прийшли готи (III ст.), а наприкінці IV ст. – гуни. У другій половині XV ст. значна частина території Північного Причорномор'я потрапляє в залежність від Туреччини, а північні землі нинішньої Одеської області увійшли до складу Речі Посполитої. У XVIII ст. Причорномор'я заселялося в основному вихідцями з українських і центрально-чорноземних губерній, а також іноземцями. Систематичне заселення та господарське освоєння території, на якій розташована Одеська область, почалось на початку XIX ст. Необхідність освоєння багатого на агрокліматичні ресурси і вигідно розміщеного в економіко-географічному відношенні краю сприяла тому, що почали роздавати величезні земельні ділянки також і іноземним поселенцям (німцям, болгарам). Їх поселення розташовувалися в приморських районах (нині Комінтернівський, Овідіопольській, Беляєвській), а також на Ізмаїльщині. Переселенці створювали цілі округи, вони отримали права «іноземних колоністів» і пільгові умови заселення. Уздовж торгових шляхів виникали невеликі міські поселення, які ставали центрами торгівлі зерном; починають розвиватися різні ремесла, а в деяких будуються фабрично-заводські підприємства (Балта, Ананьєв і ін.).

Сучасна Одещина відіграє значну роль у розвитку Причорномор'я та країни в цілому. Завдяки зростаючим обсягам виробництва в промисловості, сільському господарстві, напруженій роботі портів і терміналів, область займає провідне місце серед українських регіонів. Особливість економіко-географічного розташування області, сприятливі природно-кліматичні умови, різноманітні природні лікувальні ресурси, наявність піщаних пляжів, розвинута мережа водних, залізничних та

автомобільних магістралей обумовлюють розвиток в області сфери туризму і рекреації. Своєрідність туристично-екскурсійного потенціалу області також визначена численними пам'ятками різних часів з відомими історико-культурними заповідниками, пам'ятниками та музеями.

На розвиток регіону помітно вплинули культури багатьох народів. Тут мешкають різні етнічні групи: молдавани, росіяни, українці, албанці та болгари. Кожен народ має свої традиції, культуру, тому Одещина привертає увагу туристів. Представники різних етнічних груп живуть окремо у великих селищах, кожне з яких має свою культуру як в архітектурі, так і у фольклорі.

Так, **місто Болград** є центром болгарського фольклору. Цікавим для відвідування є селище Тарутине, де щорічно проходить Бессарабський ярмарок за участю болгарської, молдавської, гагаузької діаспор. Особливу цінність мають місто Болград і ряд сіл та селищ Болградського, Арцизького і Ізмаїльського районів, які зберігають самобутні мовні діалекти болгарської мови і культурно-побутові традиції. Тут також розташовані архітектурні пам'ятники, що мають історичне значення. Найбільшими з них є: Преображенський собор у Болграді, мавзолей І.М. Інзова – головного попечителя поселенців Бессарабії; будівля колишньої чоловічої гімназії (1885 р.), Миколаївська церква.

Молдавські (румунські) села українського Придунав'я були засновані 170-250 років тому. Цікавим є **с. Озерне** Ізмаїльського району, яке пов'язано з народженням і діяльністю активного політика Румунії періоду Першої світової війни і післявоєнного об'єднання румунських земель маршала О. Авереску. У Озерному можна також побачити єдиний в українському Причорномор'ї пам'ятник воїнам, полеглим у роки Першої світової війни.

Значний культурний і етнографічний інтерес викликає **місто Вилкове** – поселення, засноване в середині XVIII ст. старообрядцями. Іншу частину першопоселенців склали запорізькі козаки, які переселилися сюди після ліквідації Запорізької Січі. Церковні обряди старовіри зберегли в недоторканності, якими були вони ще до розколу церкви в 1654 році.

Дещо далі від Дунайського гирла – на 47 км. – на українському березі річки знаходиться старовинне **місто Кілія**, яке було засновано в середині XIII століття Данилом Галицьким. Перші письмові згадки про місто належать до XIV ст. Цікавими є православні храми – Миколаївська церква XII-XVII ст. і Покровський собор XIX ст.

Найбільше місто українського Придунав'я – **Ізмаїл** – має цікаву історію. Свідectва героїчного минулого в місті збереглися у вигляді діорами «Штурм фортеці Ізмаїл в 1790 році», яка розміщена в єдиній будові фортеці, що збереглася з часів турецького владцтва – мечеті. Іншим видатним пам'ятником штурму Ізмаїла 22 грудня 1790 р. є пам'ятник А.В. Суворову. Поряд з пам'ятником – ефектна будівля Покровського собору (1838 р.). Неподалік від Соборної площі у старовинному особняку розміщений з 1947 р. музей генералісімуса А.В. Суворова.

Поблизу **села Стара Некрасівка** Ізмаїльського району знаходиться незвичайний пам'ятник світової історії природознавства – пункт дуги Струве, яка занесена до списку об'єктів Світової спадщини ЮНЕСКО. Цей монумент увічнив працю

геодезистів, які вимірювали протяжність дуги меридіана 25°- 20° східної довготи від Північного Льодовитого океану до берегу Дунаю впродовж 2800 км.

Місто Білгород-Дністровський засноване у VI в. до н.е. як грецька колонія Тіра. Розкопки цього поселення ведуться багато десятиліть і частина знахідок різних років представлена в міському краєзнавчому музеї. Гордістю міста також є прекрасний фортифікаційний ансамбль європейської архітектури в Причорномор'ї - Білгород-Дністровська фортеця, значна частина стін якої збереглася з середини XV ст. Мармурова плита, вмурована в одну із стін, свідчить про дату споруди «царювання Штефана I року 1438».

Більшість історичних населених міст Одеської області побудовані у XVIII ст., тут добре збереглися містобудівні ансамблі. Наприклад, місто Вилкове, засноване в першій половині XVIII ст. старообрядцями, донесло їх релігійні традиції до наших днів; міста Рені, Ізмаїл та Балта, засновані у часи середньовіччя під час турецького панування, зберегли планувальні особливості того часу. На території Одеської області збереглося багато православних, мусульманських, католицьких, іудейських та інших культових споруд XIII-XX ст. Збереглися архітектурні пам'ятки громадського призначення (особняки, адміністративні будинки і будівлі навчальних і лікувальних закладів).

В області знаходиться великий **Дунайський біосферний заповідник** і різноманітні цікаві природні об'єкти. У пониззі річок Дуная, Дністеру, лиманів, на морських узбережжях і в шельфовій зоні розташовані унікальні природні комплекси, водно-болотні угіддя, екосистеми, що формують високий біосферний потенціал регіону, який має національне і міжнародне, глобальне значення. Регіон має біля ста природно-заповідних зон, у тому числі державного значення – Дунайський біосферний заповідник, Дунайські та Дністровські плавні, ландшафтний парк “Тилигульський”, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва, заповідні урочища.

Дуже цікавими є **Нерубайські та Одеські катакомби** загальною довжиною понад 3000 км. Вони об'єднують природні печери, порожнини з давньогрецькими винними погребами та покинутими штольнями, утвореними видобутком черепашнику у XVIII-XIX ст. Так, у деяких печерах знайдено залишки древньої фауни - кістки печерних ведмедів (печера Нордмана, с. Нерубайське), саблезубих тигрів, гієн, етрусського ведмеда (печера Грицаївська, м. Одеса) та інших.